

фундаментальної ідеї – прав і свобод людини. Ключові чинники такої правової рефлексії втілюється в інформаційно-правовій культурі.

Отже, в сучасних умовах прогресу світової цивілізації завдяки синтезу інформаційної і правової культури утворюється новий вид культури з унікальними, притаманними лише йому властивостями – інформаційно-правова культура. Як комплексне, багатоаспектне явище, та зважаючи на соціальну значущість і всепроникливість інформаційних процесів, вона не може належати до якоїсь окремої сфери суспільного життя. Визначити інформаційно-правову культуру можна як якісний стан правового життя всього суспільства та окремих індивідів, який є втіленням єдності системи правових та інформаційних цінностей, набутих у процесі світового прогресу [3, с. 262]. В особистісному вимірі інформаційно-правова культура виявляється в усвідомленні й особливій повазі до інформаційних прав і свобод людини як гарантій суспільного розвитку, навичках використання сучасних інформаційних технологій для пошуку правової інформації й отримання правових знань, здійсненні інформаційної діяльності на фундаментальних засадах права, навіть за відсутності відповідних правових норм.

Література

1. Беляков К. І. Інформаційна культура в Україні: правовий вимір. Монографія / К. І. Беляков, С. Г. Онопрієнко, І.М. Шопіна. – Київ: КВІЦ, 2018. –168 с.

2. Новицька Н. Б. Щодо визначення сутності поняття «інформаційна культура» / Н. Б. Новицька // Соціологія права. – 2017. – №1-2. – С. 54-59.

3. Теорія держави і права : навч. посіб. для підгот. фахівців з інформ. безпеки / [О. О. Тихомиров, М. М. Мікуліна, Ю. А. Іванов та ін.]. – К.: Кондор-Видавництво, 2016. – 332 с.

УДК 161.201.3:316.8 (043.2)

Череватюк В.Б., к.і.н., доцент,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ІДЕНТИЧНІСТЬ І КОНФЛІКТИ: ЗАГРОЗИ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА

Ідентичність походить від латинського *identitas* – тотожність. Особистісну ідентичність ми найчастіше розглядаємо з точки зору відповіді на питання «хто я такий?», і вона продовжує формуватися все життя, дуже часто проходячи через кризи ідентичності - коли знання про себе застарівають і не відповідають тому середовищу, де перебуває особистість. Соціальна ідентичність у класичному визначенні А. Тешфела розглядається як та частина індивідуальної «Я-концепції», яка походить

від знань індивіда про власне груповому членстві, тобто власної приналежності до соціальної групи (або груп) разом із ціннісними та емоційними проявами цього членства. Соціальна ідентичність – самовизначення в термінах віднесення себе до певної соціальної групи [1, с. 63]. Найчастіше за основу класифікації різних видів соціальної ідентичності беруть тип соціальної спільноти, до якої може належати людина, наприклад, організаційна, національна, культурна, громадянська, професійна і т.д. Вони відображають різні елементи соціальної приналежності і тому відносяться до різновидів соціальної ідентичності.

Як же соціальна ідентичність впливає на різного роду конфлікти. Чи справді вона є передумовою, пусковим механізмом багатьох видів конфліктів.

У сучасних умовах, за визнанням багатьох вчених, відмінність між культурами перетворюється на одну з головних суперечностей. З приводу співвідношення різних культур, що відображає сучасний стан світової спільноти, серед учених немає єдиної точки зору і часом вони суперечать один одному. Так, на думку сучасного американського вченого Ф.Фукуями, світова історія перейшла на якісно новий ступінь, на якому знята суперечність як рушійна сила історії, і сучасний світ постає як єдине суспільство. Нівеляцію національних суспільств і становлення єдиної світової спільноти провіщатиме кінець історії: значних змін після цього не відбудеться. Історія більше не є полем зіткнення окремих націй або держав, культур і ідеологій. Її замінить загальний і однорідний стан людства [2].

Протилежної точки зору дотримується інший американський мислитель З. Хантінгтон, на думку якого, на нинішньому етапі місце ідеологічних суперечностей займають суперечності культур (цивілізацій). Процес політичної гомогенізації світу викличе цивілізаційні конфлікти. Не зважаючи на відмінності поглядів з приводу даної проблеми, дослідники усвідомлюють вплив глобалізації на ці процеси. Варто відзначити, що в цих умовах особливо актуалізується збереження самобутності національних правових систем. Самобутність національних правових систем має прояв в особливих компонентах правової системи, які відображають їх ідентичність на підставі підтримки властивих кожному суспільству принципів соціокультурної регуляції, обумовлених національною правовою традицією, ціннісними пріоритетами й орієнтирами в кожному окремому суспільстві: національній правовій свідомості, правовій культурі, домінуючому праворозумінні, правовому менталітеті. Самобутність національної правової системи відображає специфіку національної правової свідомості, правової культури, домінуючого праворозуміння, правового менталітету, що обумовлені національною правовою традицією, ціннісними орієнтирами в кожному окремо взятому суспільстві. алізаційних процесів на цю сферу [3, с. 24].

Варто зазначити, що у ХХІ столітті спостерігається піднесення політики ідентичності. Якщо ХХ століття відзначалося економічними проблемами, де політика лівих сил була зосереджена на робочих, профспілках, програмах соціального забезпечення та політиці перерозподілу, а політика правих, в основному, відзначалася просуванням приватного сектору, то сьогодні, як вважає той же Фукуяма, політика більше визначається питаннями ідентичності. Тепер у багатьох демократичних країнах ліві приділяють менше уваги створенню широкої економічної рівності, але в більшій мірі сприяють інтересам самих різних маргінальних груп, таких як етнічні меншини, іммігранти та біженці, жінки і представники ЛГБТ спільноти. У той же час праві переосмислили свою основну місію в патріотичний захист традиційної національної ідентичності, яка часто прямо пов'язана з расою, етнічною приналежністю або релігією [4].

Знову і знову групи починають думати, що їх ідентичність - будь то національна, релігійна, етнічна, сексуальна чи інша - не отримує адекватного визнання. Можемо стверджувати, що політика ідентичності стала головною концепцією, яка пояснює багато чого з того, що відбувається у глобальних справах. І це є дуже серйозним сучасним конфліктогеном. Так як ці зміни роблять суспільства набагато різноманітнішими, породжуючи вимоги про визнання з боку груп, які колись були невидимі для суспільства. Ці вимоги привели до зворотної реакції серед інших груп, які відчувають втрату статусу і почуття переміщення в соціальному просторі. Це веде до загострення нового виду суперечностей, і в перспективі - до можливого розколу держав.

Крім того, можна зауважити, що і соціальні медіа та Інтернет сприяють виникненню автономних співтовариств, об'єднаних не фізичними бар'єрами, а загальними ідентичностями.

Якщо держави не зможуть повернутися до більш універсального розуміння людської гідності, то вони приречуть самих себе і світ до загострення ситуацій та розгортання конфліктів.

Література

1. Иванова Н.Л., Румянцева Т.В. Социальная идентичность: теория и практика. – М.: Изд-во Современный гуманитарный университет, 2009. – С. 63.
2. Фрэнсис Фукуяма. Конец истории? URL: <http://www.politnauka.org/library/dem/fukuyama-endofhistory.php>
3. Хантингтон Самюэль. Столкновение цивилизаций? – Пер. с англ. Г. Велимеева, Ю. Новикова. – М.: Изд-во АСТ, 2003. – С. 24.
4. Фрэнсис Фукуяма. Политика идентичности и предпосылки гражданской войны в США. URL: <https://eadaily.com/ru/news/2018/11/14/fukuyama-politika-identichnosti-i-predposylki-grazhdanskoy-voyny-v-ssha>